

SANDRA KRUISBRINK

Boven de boomgrens

‘Ik hoop dat er sneeuw ligt.’ Sandra Kruisbrink (1961) staat aan de vooravond van haar vertrek naar Noorwegen voor een werkperiode in de art residency KHMessen. Een onderzoek naar de Noorse berglandschappen ligt in het verlengde van haar recente werk, waarin ze de besneeuwde bergtoppen rond de Mont Blanc in de Franse Alpen portretteerde.

tekst: Anke Roder

Aan de meeste tekeningen gaat uitgebreid fotografisch onderzoek vooraf. Ze verwacht dan ook vooral veel te fotograferen in de nieuwe omgeving. Tijdens reizen en wandelingen is de camera haar schetsmateriaal om beelden en indrukken te verzamelen. Zorgvuldig wordt het beeld bepaald en gekaderd door bewuste keuzes in een groots landschap. Vervolgens wordt elke foto ontdaan van ruis, de overvloedige informatie die het beoogde beeld en de

oorspronkelijke ervaring zou verstoren. Er wordt leegte in het beeld gebracht. Bij het beeldmateriaal van bomen wordt het teveel aan takken aangepast, buurplanten worden lichter gemaakt, het donker wordt omgekeerd tot een negatiefbeeld, vergelijkbaar met het analoge ontwikkelprocedé in de doka. Nabeelden herinneren aan het geziene landschap of aan een natuurfragment. Net als bij herinneringen ontstaat er vervaging, het moment dat beelden oplossen in de vergeten gebieden, de delen die niet bewust gezien werden. Door het aanbrengen van accenten met klare lijnen wordt het beeld bepaald.

Meditatieve handelingen

Vanuit het niets, de leegte en de witte ruimte van het papier, wordt nu een start gemaakt met potlooden in alle vormen en maten. De potloodtekening ligt aan de basis van elk werk. Het gladde Steinbachpapier draagt de grote formaten en ook de kleinere werken worden op witte wat hardere papiersoorten zoals Daler Rowney getekend. We zien het lange leven van een potlood, terwijl het ►

‘We verwijderen ons van de realiteit en betreden de subjectieve gebieden van de droomachtige stilte’

► SANDRA KRUISBRINK, *ARGENTIÈRE 2*, 2016, POTLOOD, PASTEL EN PIGMENTINKT OP PAPIER, PARTICULIERE COLLECTIE ROTTERDAM

► SANDRA KRUISBRINK, *HOMMAGE AAN GEORGES MICHEL*, 2019, POTLOOD EN PASTEL OP PAPIER, 42 X 29,5 CM, PARTICULIERE COLLECTIE

krimpt tot een formaat dat een fractie is van zijn veelbelovende begin. Alle stadia van grafiet in hout liggen in tientallen exemplaren naast elkaar. Daarachter staan de strak gevulde glazen met de langere potloden. Allemaal doen ze dienst, liggen ze scherp geslepen klaar voor hun taak. En voor de allerlaatste resten, de stompjes van enkele centimeters, zijn daar de potloodhouders. Tijdens de meditatieve handeling van het plaatsen van vluchtige en exacte stipjes, streepjes en arceringen is de dikte en de hardheid van de potloodpunt van belang.

Bomen in de winter

Opvallend vaak zijn bomen of planten een onderwerp, op diverse plekken en in verschillende landen. Sommige hebben ondanks de koele kleuren een mediterraan voorkomen. Kruisbrink woonde geruime tijd in Spanje, studeerde

daar en keert er nog altijd met regelmaat terug. Verder terug in de tijd zijn er fotografische herinneringen aan de bomen uit de tuin en de omliggende bossen van haar jeugd. Het is niet ondenkbaar dat ook deze eerste en misschien wel meest betekenisvolle bomen een toekomstige plaats in haar werk zullen innemen. Wie bomen echter wil doorgronden, de groeivorm wil begrijpen en echt wil zien, wacht tot de winter, als ze zich lineair aftekenen tegen een achtergrond van lucht en licht. Bij voorkeur is de lucht schoongewassen en lichtblauw als op een heldere winterdag.

Hercules Segers

De geconcentreerde gelaagdheid in haar werk toont verwantschap met het grafische oeuvre van Hercules Segers (1589-1638). Ook hij bediende zich van een breed scala aan tekenmiddelen in

‘Tijdens de meditatieve handeling van het plaatsen van stipjes, streepjes en arceringen is de dikte en de hardheid van de potloodpunt van belang’

zachte pastelkleuren, dat hij combineerde met de grafische motieven van zijn landschappen en bomen. De vrijheid die aan zijn werk ten grondslag ligt en waarmee hij royaal gebruikmaakte van toevalligheden lijkt echter bij Kruisbrink eerder op strak geleid toeval. Pas in de laatste laag bepaalt de vloeibaarheid van de verf de verrassing van het beeld. Ze bracht een hommage aan zijn werk in enkele tekeningen van bomen. Het bestuderen van het werk van voorgangers is boeiend en leerzaam. In de tekening *Hommage aan Georges Michel* denk je in eerste instantie aan de solitaire bemoste boom van Segers, maar na bestudering van het werk van Michel, die twee eeuwen later werkzaam was, leiden straatscènes af van de mooi weergegeven bomen. Beide kunstenaars schilderden ook fantasielandschappen vol kolkende luchten en bergen.

Bergtoppen

In de echte bergen ontstaat men de boomgrens, uitzichten reiken verder dan in bossen, waar je aan alle kanten omgeven wordt door een wirwar van takken, diverse soorten boomstammen, ritselend blad en het geluid van vogels en voetstappen. Er is begroeiing, maar die blijft laag en valt eigenlijk in het niet bij de aanblik van een indrukwekkend panorama van bergketens in de verte. Ze vormen de grenzen tussen noord en zuid, warme lucht stijgt op aan de zonnige kanten en omhult de koele bergtoppen met mist. De atmosfeer is ijl en sereen, dunne berglucht legt helderheid en transparantie over het landschap. ►

► SANDRA KRUISBRINK, *HOMMAGE AAN HERCULES*, 2014, TEMPERA, POTLOOD EN ETS OP PAPIER, 30 X 21 CM, PARTICULIERE COLLECTIE

► SANDRA KRUISBRINK, *MIDWINTER 3*, 2019, POTLOOD EN PASTEL OP PAPIER, 29,5 X 42 CM

Ragfijne potloodstreepjes

In de tekeningen van Sandra Kruisbrink zijn het juist deze omstandigheden die glansrijk tot hun recht komen. Er is een minutieuze ondertekening, met ragfijne potloodstreepjes en verfijnde stipjes wordt de vorm van het bergmassief gevolgd, dag na dag, week na week. Nuance wordt aangebracht, de grote schaduwpartij wordt uitgewerkt, er ontstaat vorm. Pastelkrijt geeft subtiële kleuren en diffuus licht. Op het moment dat er een tekening is die men als gereed zou kunnen zien, wordt er echter nog een extra laag over het werk gelegd. Met deze laatste toevoeging staat of valt het eindresultaat; het kan mislukken, of het werk optillen naar een nieuw niveau.

Waterdamp en wolken

Vloeibare pigmentinkt of temperaverf bedekt in glacijs gedeeltes van de tekening om het atmosferische beeld van waterdamp, mist, sneeuw en wolken rond bergtoppen te voltooien. In stilte staan deze eeuwenoude bergen, ze lijken op te lossen in het moment. De verrukking van de blik bij die ene boom, kronkelend in imposante hoogte, zijn omgeving in de schaduw stellend, of bij de waaierende wolken rond die verdwijnende bergtop – dat is wat ook in de tekeningen gebeurt. We verwijderen ons van de realiteit en betreden de subjectieve gebieden van de droomachtige stilte. Perspectief, vorm, tonaliteit; alles wordt omkeerbaar totdat we wandelen in die gewichtloze onbegrensde ruimte van de herinnering. ■

Sandra Kruisbrink wordt vertegenwoordigd door o.a. Galerie Wilms (Venlo). Haar werk is van 18 januari t/m 12 april 2020 te zien in *Precious Paradise* in Museum Rijswijk en van 29 februari t/m 4 april 2020 in Galerie dudok de groot (Amsterdam).
www.sandrakruisbrink.com